

Detaljplan för Luossajärvi ny damm, del av Kiruna 1:1

PLAN- OCH GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

Kiruna kommun
Norrbottens län

November 2010, redaktionellt kompl 2011-01-11

Antagen av kommunfullmäktige 2011-02-21, § 16
Laga kraft 2011-03-22

PLANHANDLINGAR	- Plankarta med bestämmelser samt illustration
	- Planbeskrivning
	- Genomförandebeskrivning
	- Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)
	- Utlåtande
	- Samrådsredogörelse
	- Fastighetsförteckning
	- Planprogram
	- Samrådsredogörelse till planprogram

INNEHÅLL PLANBESKRIVNING

1 Planens syfte och huvuddrag	1
2 Förenlighet med 3, 4 och 5 kapitlen i miljöbalken m.m.	1
3 Plandata	3
4 Tidigare ställningstaganden	5
5 Förutsättningar och förändringar	6
5.1 Landskapsbild, naturförutsättningar, kulturhistoriska värden m.m.	6
5.2 Verksamheter, bebyggelseområden	9
5.3 Friluftsliv och rekreation	10
5.4 Vattenområden	10
5.5 Trafik och transporter	11
5.6 Hälsa och säkerhet	12
5.7 Teknisk försörjning m.m.	14
5.8 Administrativa frågor	14
6 Miljöpåverkan, störningar och andra konsekvenser	14
7 Medverkande tjänstemän	19

INNEHÅLL GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

A. Organisatoriska frågor	G1
B. Fastighetsrättsliga frågor	G1
C. Ekonomiska frågor	G1
D. Administrativa frågor	G2
E. Medverkande tjänstemän	G2

PLANBESKRIVNING

p:\3310\externa_uppdrag\1673339_dp_luossajärvi\000\12-text\4-lagakraft\pbg_gfb_luossajärvi (reparerad).doc

PLANBESKRIVNING

1 PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Detaljplanen syftar till att säkerställa gruvdriften i Kiirunavaara och möjliggöra en fortsatt brytning av Kiirunavaaramalmen (sjömalm) i Luossajärvis södra del. Detta genom att ca 30% av Luossajärvi töms och torrläggs för att minska riskerna för inläckage i gruvan samt genom att en ny damm anläggs i ett nytt läge.

Den torrlagda delen av sjön planläggs som industriområde med begränsad möjlighet till uppfyllnad. Den nya industrimarken kan t.ex. nyttjas för industrins interna väg- och järnvägsförbindelser.

Detaljplanen syftar även till att delvis säkerställa att befintliga myrmarker väster om Luossajärvi kan bibehållas. Området väster om Luossajärvi är tidigare detaljplanelagt som industriområde med möjlighet att fylla upp till cirka 100 meter över befintlig vattennivå i Luossajärvi. Detaljplanen innebär att möjligheten att fylla upp marknivån inom industriområdet begränsas kraftigt, till cirka 15 meter över sjöytan.

2 FÖRENLIGHET MED 3, 4 OCH 5 KAPITLEN I MILJÖBALKEN M M

Grundläggande hushållningsbestämmelser

Hela planeområdet ligger inom riksintresse för värdefulla ämnen och material enligt bestämmelserna i 3 kap. 7 § miljöbalken. Brytningen av järnmalm i Kiirunavaara är av stort intresse för näringslivets utveckling, vilket innebär att säkerställandet av fortsatt verksamhet är betydelsefull. Detaljplanen är ett medel för att uppnå detta.

Hela planområdet ingår i riksintresse för kulturmiljö enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Kulturmiljön påverkas negativt av att ny damm byggs, men förändringarna bedöms inte innebära påtaglig skada på kulturmiljön och dess riksintresse. Indirekt kan detaljplanen innebära påtaglig skada på kulturmiljöns riksintresse genom att planen möjliggör fortsatt gruvbrytning. På sikt innebär det att stora delar av Kiruna centrum kommer att omvandlas.

Planområdet angränsar till planerad ny sträckning av Malmbanan och ligger i närheten av E10. Både Malmbanan och E10 är av riksintresse för kommunikationer enligt bestämmelserna i 3 kap. 8 § miljöbalken. Detaljplanen bedöms inte medföra påtaglig skada på dessa riksintressen.

Särskilda hushållningsbestämmelser

Inom planområdet finns inga områden som omfattas av särskilda bestämmelser för hushållning med mark- och vatten enligt 4 kap. miljöbalken. Avbördningen från Luossajärvi sker genom olika mindre vattendrag till Torneälven som är ett Natura 2000-område och därmed riksintresse enligt 4 kap. 8 § miljöbalken. Hur avbördningen ska ske regleras inte i detaljplanen utan hanteras i miljöprövningen i samband med tillståndsärendet för anläggande av ny damm. I detaljplanearbetet bedöms att frågan om avbördning går att lösa.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken finns för utomhusluft vad gäller halter av kvävedioxid, kväveoxid, svaveldioxid, kolmonoxid, bly, bensen, partiklar och ozon. Från 2012 finns även normer för utsläpp av

arsenik, kadmium, nickel samt bens(a)pyren.

LKAB har ett kontrollprogram för mätning av nedfallande stoft. Se vidare MKB:n till detaljplanen. Enligt MKB:n bedöms ej någon direkt risk finnas för överskridande av miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft.

Vattenmyndigheten för Bottenvikens vattendistrikt har den 18 december 2009 fastställt miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster i distriktet. Miljö kvalitetsnormerna anger de kvalitetskrav som gäller för varje vattenförekomst inom vattendistriktet. Luossajärvi har klassats ha måttlig ekologisk status med kvalitetskrav att uppnå god ekologisk status till 2021. Luossajärvi uppnår god kemisk ytvattenstatus om kvicksilver exkluderas med kvalitetskrav att bibehålla denna klassning till 2015.

LKAB har bedömt att den planerade förändringen med ny damm och ny avbördning inte i nämnvärd omfattning kommer att påverka gällande ekologisk samt kemisk status i vattendragen Luossajärvi, Ala Lombolo och Luossajoki, Rautasälven samt Torne älv. Vad gäller Luossajärvi har LKAB bedömt att den nu sökta verksamheten inte heller i framtiden kommer att bidra till att förbättra statusen i nämnvärd omfattning.

Detaljplaneförslaget bedöms inte medföra några begränsningar vad gäller möjligheterna att vidta framtida åtgärder för att uppfylla miljö kvalitetsnormer för Luossajärvi. Se vidare i MKB:n som hör till detaljplanen.

**Nationella miljö-
kvalitetsmål och
allmänna hänsyns-
regler**

Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljö kvalitetsmål för Sverige. I MKB:n redovisas dessa under *avsnitt 12*. De miljö kvalitetsmål som bedöms beröras av detaljplanen är *Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Myllrande våtmarker, Storslagen fjällmiljö, God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler. Dessa redovisas i MKB:n under *avsnitt 3.3*.

**Miljöbedömning/
miljökonsekvens-
beskrivning (MKB)**

I detaljplaneprogrammet har en översiktlig miljöbedömning gjorts av vilka miljö aspekter som kan anses vara betydande miljö aspekter och som ska behandlas i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) i enlighet med bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen har 2009-01-07 i ett inledande samråd om betydande miljö påverkan (behovsbedömning) liksom kommunen bedömt att detaljplanens genomförande kan antas leda till betydande miljö påverkan och att en miljöbedömning med MKB därför bör genomföras. Länsstyrelsen har därefter i sitt samrådsyttrande 2009-10-04 lämnat synpunkter på vilka frågor som bör behandlas.

Följande bedöms som betydande miljö aspekter:

- Landskapsbild/stadsbild
- Naturmiljö/Natura 2000
- Kulturmiljö
- Förorenad mark/Ala Lombolo-Luossajoki
- Friluftsliv och rekreation

- Hälsa (damning, buller och vibrationer)
- Risker (dammbrott)

Till denna detaljplan hör en MKB som redogör för detaljplanens betydande konsekvenser för miljö, hälsa och hushållning med naturresurser.

Under avsnitt 6 *Miljöpåverkan, störningar och andra konsekvenser* redovisas slutsatserna i MKB:n kortfattat. I detta avsnitt redovisas även övriga konsekvenser av detaljplanen.

3 PLANDATA

Lägesbestämning/ avgränsning

Planområdet är beläget nordväst om Kiruna centrum och omfattar hela sjön Luossajärvi, mindre delar av sjöns strandområde i söder inklusive del av LKAB:s befintliga gruvindustriområde med Sjöbangården samt delar av planlagt industriområde i väster. I öster följer plangränsen strandlinjen förutom en liten del av stranden, som utgör den nya dammens anslutning i nordväst, ”Norra anfanget”. Se karta nästa sida.

Planområdet gränsar i öster mot den befintliga Malmbanan och Kiruna centrum. Strax öster om planområdet ligger bostadsområdet Luossavaara. Nordost om planområdet planeras enligt den fördjupade översiktsplanen ny bostadsbebyggelse.

Väster om sjön gränsar planen mot planerad ny sträckning av Malmbanan.

I söder gränsar planen mot befintligt industriområde, gruvområde samt mot befintlig helikopter verksamhet i sydost.

I söder ingår huvuddelen av det tidigare planlagda T-området för industrins tillfartsväg, Gruvvägen, samt ett mindre planlagt vattenområde (W). Dessutom ingår de tidigare detaljplanelagda myrmarkerna väster om sjön.

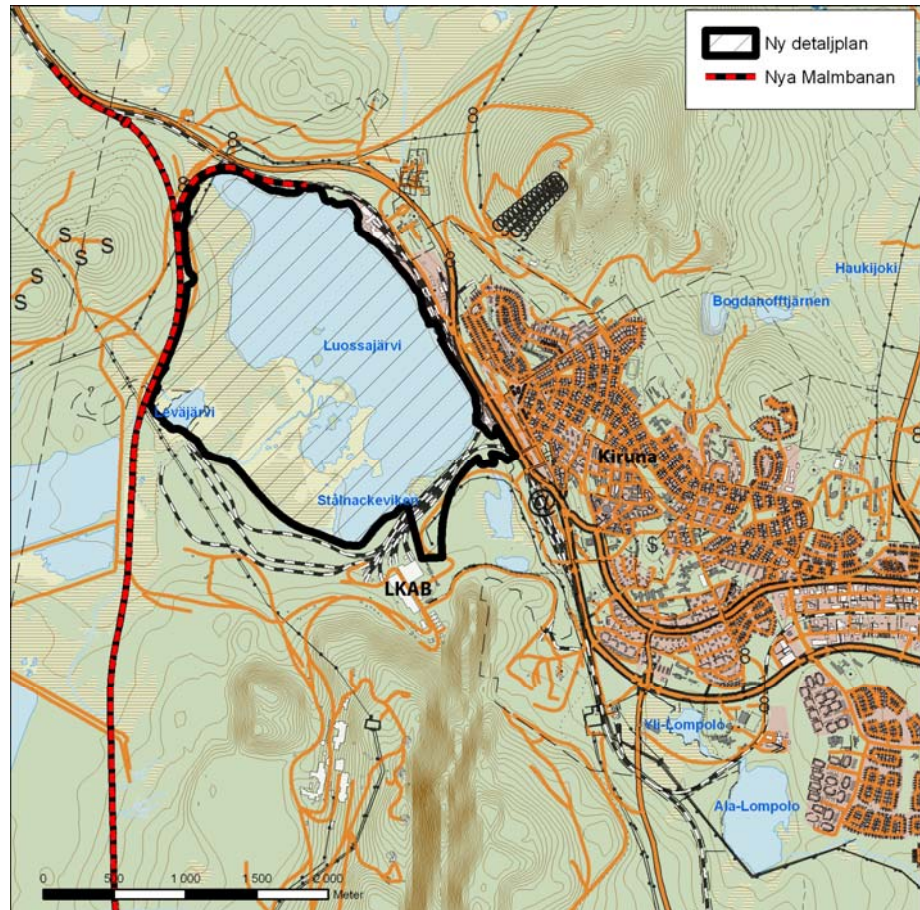
Det mark- och vattenområde som omfattas av aktuell detaljplan har avgränsats utifrån det behov som finns att torrlägga del av Luossajärvi genom att anlägga en ny damm, för att kunna säkerställa fortsatt gruvdrift. Avgränsningen syftar även till att förändra några av bestämmelserna för tidigare planlagt industriområde, så att planen ger större flexibilitet vad gäller lokalisering av intern väg (tidigare planlagd som T-område) samt att begränsa möjligheterna till stora uppfyllnader för området närmast sjön.

Avgränsningen syftar också till att säkerställa att delar av myrmarkerna i väster bibehålls.

Utsikt över planområdet från stadshuset.

Inom avgränsningen för detaljplanen kan i framtiden ny sträckning av järnvägsspår till nytt resecentrum behöva dras i enlighet med den kompletterande järnvägsutredning, som Banverket har gjort för järnvägssträckan benämnd område 03 – delen vid Luossajärvi. Detaljplanen är utformad så att en eventuell kommande planändring för nytt framtida järnvägsspår inte omöjliggörs, men en sådan förändring kräver att ny detaljplan upprättas.

Detaljplanens läge

Areal Planområdets areal är cirka 407 ha.

Markägförhållanden All mark som berörs av planläggningen ägs av Statens Fastighetsverk (Kiruna 1:1) förutom en mindre del av östra stranden som ägs av Banverket.

LKAB har nyttjanderättsavtal med Statens Fastighetsverk.

Angränsande markägare är bl.a. Banverket, Kallax flyg AB och MTAB, se närmare i till planen hörande fastighetsförteckning där även andra rättighetsinnehavare framgår (ledningsrätt, servitut m.m.).

4 TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Planområdet ligger inom delområdet **B10 Kiruna** i gällande översiktsplan, *Översiktsplan för Kiruna kommun 2002*. Enligt rekommendationerna ska Kirunavaaragruvans långsiktiga utvecklingsmöjligheter utredas.

Fördjupad översiktsplan för Kiruna C 2006 har därefter tagits fram och antagits. Den fördjupade översiktsplanen är ett samlat beslutsunderlag för Kiruna centralort. Planområdet berörs av följande omvandlingsalternativ/-utbyggnadsmöjligheter:

- Järnvägskorridor Kiirunavaara
- Stadsnära utbyggnadsalternativ i anslutning till norra stranden av Luossajärvi

Miljö- och byggnämnden har 2008-10-23, § 258-08, lämnat uppdrag till samhällsbyggnadskontoret att upprätta detaljplan. Samtidigt har miljö- och byggnämnden anhållit hos kommunfullmäktige om att få frångå gällande *Fördjupade översiktsplan för Kiruna C* för att möjliggöra detaljplanläggningen.

Kommunfullmäktige har 2008-11-24 § 124 beslutat att avsteg från fördjupad översiktsplan från 2006 får göras och att planen även ska beakta Luossajokis, Ala Lombolos samt Yli Lombolos behov av vattentillförsel.

Kommunstyrelsen har 2009-11-30 beslutat att ett revideringsarbete ska påbörjas avseende fördjupad översiktsplan för Kiruna C.

Detaljplaner

För den södra och sydvästra delen av planområdet finns gällande detaljplaner. Följande detaljplaner berörs av den nu aktuella planläggningen:

- *Detaljplan för del av Kiruna 1:1 m fl Kiirunavaara gruvindustriområde*, laga kraft 1994-12-22 (nr Se 107). Planen omfattar bl.a. södra delen av Luossajärvi och dess södra och västra stränder.
- *Detaljplan för del av Kiruna 1:1 Del av Kiirunavaara gruvindustriområde, Triangelspåret* 1997-06-16 (nr Se 126). Detaljplanen omfattar sydöstra stranden av Luossajärvi med del av gruvindustriområde samt område för helikoptertrafik.
- *Detaljplan för järnvägen, del av Jukkasjärvi kronoöverloppsmark 1:1, del av Kiruna 1:1*, laga kraft 2008-12-30 (nr Se 210). Detaljplanen omfattar ny järnvägssträckning och bl.a. den nordvästra stranden av Luossajärvi.

Planprogram

Ett samrådsförslag till *Detaljplaneprogram för Luossajärvi ny damm* har tagits fram under september 2009. Planprogrammet var på samråd under tiden september / oktober 2009. En samrådsredogörelse har upprättats. Miljö- och byggnämnden har 2009-10-26 antagit planprogrammet med de i samrådsredogörelsen föreslagna förändringarna, vilket främst innebär att planområdet har utökats västerut.

Strandskydd

För Luossajärvis vattenområden gäller generellt strandskydd på 100 meter.

I gällande detaljplaner är det generella strandskyddet upphävt inom

kvartersmarken för industriändamål, men gäller för vattenområde.

Strandskyddet ska behandlas enligt äldre lagstiftning, dvs. bestämmelserna i miljöbalkens 7 kap. 13-18 §§ före ändringarna i SFS 2009:622, sommaren 2009. Begäran om upphävande av det generella strandskyddet inom de delar av detaljplanen som omfattar industrimark (J-område) ska ställas till länsstyrelsen senast i samband med utställningen av planen. Särskilt skäl för upphävandet av strandskyddet är att byggandet av en ny damm krävs för att säkra pågående och framtida gruvverksamhet.

Enligt 10 a § i lagen om införande av miljöbalk kommer strandskyddet att automatiskt återinträda vid antagande av detaljplanen (eftersom antagande sker efter 2011-01-01). Det innebär att det generella strandskyddet automatiskt återinträder för vattenområdet med myrmark (W₂), som tidigare varit planlagt som industriområde.

Tillståndsbeslut enligt miljöbalken och minerallagen

Parallellt med detaljplaneläggningen pågår tillståndsprovning enligt miljöbalken för tömning av delar av sjön och anläggande av ny damm.

LKAB:s gruvverksamhet är reglerad genom tillstånd enligt miljöbalken samt genom bearbetningskoncession och markanvisning enligt mineralagen.

Provning enligt annan lagstiftning

Fastställda järnvägsplaner (JP01, 02 och 04) finns för flytt av Malmbanan till väster om detaljplaneområdet.

Dessutom pågår vägplanering för flytt av E10.

5 FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Under denna rubrik beskrivs kortfattat förutsättningar samt föreslagna förändringar av pågående mark- och vattenanvändning. Konsekvenserna av dessa förändringar beskrivs under avsnitt 6 *Miljöpåverkan, störningar och andra konsekvenser*.

I planprogrammet till denna detaljplan finns förutsättningarna beskrivna med tillhörande kartor som redovisar förutsättningarna i ett något vidare perspektiv.

5.1 Landskapsbild, naturförutsättningar, kulturhistoriska värden m.m.

Landskapsbild, mark och vegetation

Kiruna ligger i den s.k. förfjällsregionen som karaktäriseras av vidsträckta, högt liggande plataer och enstaka bergshöjder eller lågfjäll.

Sjön Luossajärvi ligger cirka 499 m.ö.h. Söder om sjön reser sig Kiruna-vaara med en högsta höjd på 733 m.ö.h. I sydost ligger berget Haukivaara där de centrala delarna av Kiruna är lokaliserade. I nordost ligger Luossavaara med en högsta höjd på 726 m.ö.h. och i nordväst ligger Peuravaara med vindkraftverk på toppen.

Luossajärvi ligger som en relativt stor och värdefull vattenspegel i flackt landskap omgiven av lågfjäll och myrar. Upplevelsen av landskapet präglas av de storslagna vyerna med låglänt myrterräng omgiven av lågfjäll och sammanhängande fjällmassiv som fond. Landskapet är storskaligt och vackert. Sjön ger förankring till platsen och ortens lokalisering i landskapet.

Detaljplanen innebär att ny damm kan anläggas i Luossajärvi och att den södra delen av sjön kommer att torrläggas. Sjöbotten kommer därmed att friläggas. Den befintliga vattenytan kommer att minska med cirka 30 %. Detaljplanen medger flytt av intern industriväg och bangård, vilket innebär att nya väg-/järnvägsbankar kan behöva anläggas.

Samtidigt innebär detaljplanen att det inte längre blir möjligt att fylla upp hela våtmarksområdet i väster till industrimark med en högst höjd på cirka 100 meter över nuvarande vattenyta på Luossajärvi. Planförslaget innebär att del av våtmarksområdet bibehålls och att kvarvarande del av industriområdet inom detaljplaneområdet endast kan fyllas upp till + 515 meter över nollplanet, dvs. som högst cirka 16 meter över vattennivån, och att byggnader får uppföras till en högsta byggnadshöjd på 25 meter.

- gestaltning

Det öppna storslagna landskapsrummet bör behållas varför möjligheterna till höga utfyllnader har begränsats i planbestämmelserna. Den torrlagda sjöbotten bör, i likhet med tidigare torrläggning, så långt som möjligt ges en karaktär av sankmark och myr. Inom industrimarken kan, om det är tekniskt lämpligt, enstaka mindre vattenspeglar skapas för att harmoniera med den omgivande myrterrängen. Naturlig succession av strand- och myrväxter bör gynnas genom val av påfört jordsubstrat eller vegetationsjok för att underlätta och påskynda vegetationsetableringen.

Nya vallar för damm bör anslutas mot den nya lågtterrängen och vattenytan med mjuka slänter av naturliknande utseende. Dessa partier bör behandlas så att naturlig etablering av strand- och sumpväxter gynnas.

För att bibehålla den visuella skalan i landskapsrummet samt kontrasten mellan de låglänta flacka partierna och fjällhöjderna har tidigare tillåten fyllnadshöjd i västra delen av planområdet minskats radikalt. Tillåtna utfyllnader har minskats från cirka + 100 m, i enlighet med gällande detaljplan, till mellan cirka 11 och 16 meter – höjden varierar inom olika delar av industriområdet, se vidare under avsnitt 5.2.

Bebyggelse inom de låglänta flacka områdena regleras i planen för att säkerställa harmoni med de stora landskapsrummen. Inom den torrlagda sjödelen får endast enstaka mindre teknikbyggnader uppföras, se vidare under avsnitt 5.2.

Naturmiljö

Naturmiljön i och omkring Luossajärvi har under lång tid påverkats av gruvindustrin.

Inom planområdets eller i dess direkta närhet finns inga naturreservat eller andra utpekade värdefulla naturmiljöer.

Enetjärn Natur AB har på uppdrag av LKAB utfört en naturinventering vid Levjärvi och Levävuoma väster om Luossajärvi. Levävuoma utgörs av en mosaikartad våtmark med mosse och våtare myr om vartannat. Myrmarken innehåller en rik variationen av olika vegetationssamhällen. Leväjoki är ett mycket fiskrikt vattendrag. Vid Luossajärvi har ett 40-tal olika fågelarter observeras under årens lopp.

Utförda bottenfaunaundersökningar (september 2007) har inte påvisat några rödlistade eller sällsynta/ ovanliga bottenfaunaarter i Luossajärvi. Detsamma gäller den naturvärdesinventering som gjorts.

Fiskundersökningar har utförts i Luossajärvi vid ett flertal tillfällen. Provfiskning genomförda 2000 och 2007 samt muntliga uppgifter visar att sjöns fiskfauna idag består av självreproducerande bestånd av abborre och sik. Dessutom finns öring och harr. Fiskutsättning har genomförts i sjöns sedan 1933. Sedan 1999 genomförs årligen utsättning av cirka 900 öringar (2-årig).

Närmaste riksintresse för naturvård enligt miljöbalken 3:6 är områden utmed Torneälven och Rautasälven till vilken Pahtajoki norr om Luossajärvi går. Älvarna är även av riksintresse enligt miljöbalken 4:1 med hänsyn till natur och kulturvärden som finns. Älvarna är också skyddade mot utbyggnad av vattenkraft enligt miljöbalken 4:6.

Natura 2000 är ett EU-nätverk som hänför sig till habitat- och fågeldirektiven och är av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. Natura 2000-områden är Torneälven med vissa sjöar och vattendrag i avrinningsområdet. (Se karta i MKB). Natura 2000-värdena är mer eller mindre naturliga älvar och åar med relativt klart vatten.

Naturreservaten Rautas fjällurskog och Aptasvare fjällurskog ligger cirka 3 km norr respektive cirka 8 km sydost om Luossajärvi. Naturreservaten inklusive bäckar och sjöar är upptagna i Natura 2000-förteckningen. Kring Pahtajoki finns två våtmarker som är klassade som värdeklass 3 (vissa naturvärden) i Våtmarksinventeringen.

Detaljplanen innebär, om tillstånd enligt miljöbalken lämnas, att ny damm kan anläggas i Luossajärvi och att den södra delen av sjön kommer att torrläggas. Sjöbotten kommer därmed att läggas i dagern. Den befintliga sjöytan kommer att minska med cirka 30 %. Jämfört med gällande detaljplaner kommer samtidigt delar av myrmarksområdet (cirka 68 ha) säkerställas som myrmark, i stället för att tas i anspråk som industrimark.

Geotekniska förhållanden

Berggrunden i området runt norra Luossajärvi är naturligt mineralrik med höga halter av krom, koppar och nickel. De geotekniska förhållandena är närmare beskrivna i miljökonsekvensbeskrivningen.

I korthet kan konstateras att inloppet till norra Luossajärvi förmodligen har bidragit till att ett deltaområde har bildats, samtidigt som detta skapat förhållanden så att våtmarksdelen i väster har bildats. Området där LKAB vill anlägga utskov och utskovskanal, d.v.s. norra delen och norr om Luossajärvi, består dels av naturligt bildade moränåsar, dels av myrmark. Växt- och torvlagrens mäktighet varierar mellan 0,1 och cirka 2,5 m. De större mäktigheterna är knutna till lägre belägna områden. Torven överlagrar en finkornig morän med en mäktighet som varierar mellan 2 – 8 meter. Moränen i sin tur överlagrar en bergmassa vars övre del kan bestå av rösberg, dvs. söndersprucket berg.

Kulturmiljö

Kirunas centralort är kulturmiljö av riksintresse. Även Luossajärvi och delar av gruvområdet ingår i riksintresset.

Kirunas stadsmiljö och industrilandskap från 1900-talets början visar på tidens ideal för ett mönstersamhälle i det oexploaterade fjällandskapet. Staden Kiruna grundades vid landets då största industriella satsning, gruvbrytningen i de norrbottniska malmfälten och har utvecklats till ett centrum för norra Norrlands inland.

I värdebeskrivningen av kulturmiljöns riksintresse anges som viktiga uttryck för riksintresset:

- stadens silhuett och gruvberget med sin karaktäristiska profil, samt utblickar mot det omgivande landskapet
- olika industriella anläggningar som visar grunden för samhällets existens
- järnvägs miljön, som berättar om en nödvändig förutsättning för stadens utveckling.

Detaljplanen innebär att cirka 30 % av kvarstående vattenyta på Luossajärvi kommer att torrläggas, vilket innebär att gruvindustrins område blir än mer iögonfallande vid utblickarna från staden, medan upplevelsen av Kiruna stads ursprungliga läge vid sjön Luossajärvi minskar ytterligare.

Samtidigt innebär detaljplanen att det inte längre blir möjligt att fylla upp myrmarksområdet i väster till industrimark med en högst mark- och byggnadshöjd på cirka 100 meter över nuvarande vattenyta på Luossajärvi. Planförslaget innebär att delar av myrmarkerna bibehålls och att den planlagda industrimarken i väster endast kan fyllas upp till + 515 meter över nollplanet (dvs. som högst cirka 16 meter över vattennivån) och att byggnadshöjden begränsas till 25 meter. Höjden på uppfyllnaderna begränsas till nivån för Malmbanans nya sträckning för att säkerställa utblickarna mot Kiruna stad. Endast mindre tekniska byggnader får uppföras i anslutning till Malmbanan i väster.

Fornlämningar

Inom området finns inga registrerade fasta fornlämningar eller kulturlämningar.

5.2 Verksamheter, bebyggelseområden

Industri, gruv- ändamål (J)

Detaljplanen möjliggör att anlägga en ny dammkropp och nyttja det torrlagda området söder om dammkroppen för gruvindustri. Inom begreppet industri, gruvändamål inryms t.ex. dammkroppen, industrijärnväg och anslutningsväg för persontrafik.

Inom industriområdet får mindre vattenområden bibehållas alternativt anläggas. Detta kan bidra till att behålla karaktären av låglänt myrmarksområde.

Inom den torrlagda delen av sjön medges ingen ny bebyggelse för gruvindustrin eller upplag (betecknad med korsmarkering). Dock får mindre teknikbyggnad uppföras för t.ex. pumpanläggning.

Den sydvästra och västra delen av industriområdet avses att i första hand nyttjas för nytt industrispår med ny bangård. Detta möjliggör körning med malmtåg till och från Narvik via östra sidan av Luossajärvi, Sjöbangården och via ny bangård med anslutning i väster till Malmbanans nya sträckning.

Högsta tillåtna byggnadshöjd

Inom den sydöstra torrlagda delen av industrimarken (betecknad med kryssmarkering) får mindre teknikbyggnader uppföras med en största byggnadsarea på 20 m² och med en högsta byggnadshöjd på 5 meter. Den sammanlagda byggnadsarean får dock inte överstiga 200 m².

Inom industriområdet i sydväst och väster kan byggnader uppföras till en högsta höjd av 25 meter.

I anslutning till det nya terminalspåret, som planeras inom industriområdet,

	kan byggnader/servicebyggnader uppföras till en högsta höjd av 8 meter närmast anslutningen till nya sträckningen av Malmbana.
Högsta tillåtna markhöjd	<p>För den del av industriområdet som ligger närmast Kiruna centralort medger planbestämmelserna en högsta markhöjd på + 510 meter över nollplaner, vilket innebär cirka 11 meter över vattennivån i Luossajärvi. Dammkroppen beräknas bli cirka + 502 meter över nollplanet.</p> <p>I sydväst och i väster är högst tillåtna markhöjd + 515 meter. Den tidigare tillåtna mark- och byggnadshöjden var + 595 meter.</p>
Marklov	<p>Marklov krävs för uppfyllnader på mer än 2 meter inom den torrlagda delen av sjön (a₁). Bestämmelsen om marklov införs för att kommunen bedömer att utformningen av uppfyllnader i denna del är väsentlig för upplevelsen av Luossajärvi och dess närmaste kringområden. Det gäller t.ex. utformningen av eventuellt tillkommande väg- och järnvägsbroar. Under avsnitt 5.1 anges väsentliga gestaltungsprinciper.</p> <p>I västra delen av planområdet krävs marklov för uppfyllnader och schaktning av marknivån på mer än 10 meter (a₂).</p>
Bygglov	Bygglov krävs i enlighet med de generella bestämmelserna i 8 kap. plan- och bygglagen. Det gäller t.ex. de mindre teknikbyggnaderna inom den torrlagda sjöytan samt för nya byggnader i väster och även framtida om- och tillbyggnad av dessa.

5.3 Friluftsliv, rekreation

Rekreation och friluftsliv	<p>Luossajärvi nyttjas för fritidsfiske både under sommaren och under vintern. I sjön finns självreproducerande bestånd av sik- och abborre. Dessutom finns öring och harr. Det sker inte längre någon reproduktion av öring, varför inplantering sker årligen enligt vattendom.</p> <p>På vintern nyttjas Luossajärvis is för skoteråkning och skidåkning. Vårvintern 2009 har sjön även plogats för skridskoåkning.</p> <p>Idag kan Luossajärvis södra strand nås via gångport under Sjöbangården både till fots och med skoter. Vid den norra stranden finns anslutning till Eatnamvårriparkeringen.</p> <p>Planen innebär att sjöns yta minskar med cirka 30 %.</p> <p>Inom nuvarande industriområde finns en skoterled anlagd med passage under Sjöbangården. I gällande detaljplan är skoterleden utlagd som x-område. Den södra stranden kan även via detta område nås sommartid av gående och cyklande. Leden kan enligt LKAB tillsvidare nyttjas och förlängs för att nå södra stranden av Luossajärvi. På sikt kommer de pågående markdeformationerna i området söder om planområdet att innebära att det inte blir möjligt att nå Luossajärvi från detta håll. Möjligheterna att tillsvidare nyttja leden ska regleras i avtal mellan kommunen och LKAB.</p> <p>I samband med att huvuddelen av spårområdet vid Kiruna Malmbangård, öster om planområdet, kan utgå på grund av att Malmbanan flyttas väster om Luossajärvi bör markanvändningen i denna del studeras. Särskilt bör frågan om åtkomst till Luossajärvi för skotertrafik och gående studeras.</p>
-----------------------------------	--

- skoterled (z)

I norra änden av Luossajärvi finns i gällande *detaljplan för järnvägen* ett område som ska vara tillgängligt för allmän skoterled i anslutning till den nya järnvägen och ner till sjön. Den del av industriområdet som berör det tidigare planlagda området för skoterled redovisas även i denna detaljplan som mark som ska vara tillgänglig för allmän skoterled (z).

5.4 Vattenområden

Öppet vattenområde (W₁)

Den kvarstående sjöytan för Luossajärvi, efter utbyggnad av ny damm, planläggs som öppet vattenområde. För sjön gäller generellt strandskydd enligt miljöbalkens bestämmelser.

Länsstyrelsen har i sitt samrådsyttrande över detaljplaneprogrammet betonat vikten av att vattenytan kan säkerställas i ett längre perspektiv. Detta är även kommunens avsikt, men de torrläggningar som sker nu liksom vid tidigare tillfällen har sin utgångspunkt i att risk finns för inläckage i gruvan och därmed risk för hälsa och säkerhet. Krav på förändring av sjöytan får alltid vägas mot andra allmänna intressen, men en sådan förändring kräver ändring av detaljplanen.

Den planlagda ytan för öppet vatten (W₁) är 142 ha.

Vattenområde med myrmark (W₂)

Delar av befintlig våtmark i väster planläggs som vattenområde/myrmark (W₂) för att säkerställa området kan bibehållas som våtmark. Den västra delen av planområdet är tidigare detaljplanelagt som industriområde med möjlighet att fylla upp till cirka 100 meter över befintlig vattennivå i Luossajärvi.

Myrmarken har en viktig funktion som buffertzona samt som utjämningsmagasin vid höga vattenflöden. De nya planbestämmelserna innebär att denna del av myrmarken kommer att bestå.

Den planlagda ytan för vattenområde med myrmark (W₂) är 68 ha.

5.5 Trafik och transporter

Vägtrafik

Öster om planområdet går E10. Vägverket har efter vägutredning förordat att E10 ska flyttas norr om nuvarande Kiruna stad.

Personbilstransporter till LKAB sker idag via Gruvvägen, planskilt med E10 och Malmbanan.

Huvuddelen av den tunga trafiken till LKAB kommer via E10. Infart för tungtrafik till LKAB sker via ny infart söder om Kirunavaara via Nikkaluoktavägen.

En trafiknätsanalys har tagits fram för Kiruna centralort. I analysen där anges trafikmängderna för år 2006 på Gruvvägen till ca 5 000 fordon/dag varav ca 700 tunga fordon/dag. I analysen beskrivs två scenarier för år 2025. I båda scenarierna redovisas översiktligt en ny tillfart till LKAB ungefär i anslutning till dagens Sjöbangård. Mer detaljerad utredning vad gäller den nya tillfartens läge och utformning saknas.

Den interna trafikförsörjningen inom industriområdet beror på hur LKAB avser att nyttja området. LKAB håller på att utreda förändrad logistik inom gruvområdet och nya anslutningar. Planförslaget reagerar inte läget av

LKAB:s interna väg- och järnvägsnät, utan medger flexibilitet vad gäller anläggning av väg och järnväg, vilket underlättar en anpassning till kommande markdeformationer.

Gång- och cykeltrafik m.m. Separat gång- och cykelbana finns utmed Gruvvägen och dess förlängning in på LKAB:s industriområde. Det finns också en gång- och cykelväg under E10 och Malmbanan vid Ljusdalsbacken, strax norr om stationsområdet. En skoterled finns över Luossajärvi. I söder går skoterleden via port under Sjöbangården. Under sommartid kan gående och cyklande nå Luossajärvis södra strand via porten.

På sikt behöver skoterleden till Luossajävi flyttas på grund av markdeformationerna, se ovan under *5.3 Friluftsliv och rekreation*.

Kollektivtrafik Bussar trafikerar LKAB via Gruvvägen måndag-fredag.

Järnvägstrafik/ Industrispår Planområdet gränsar i öster till Malmbanan. LKAB:s malmtransporter svarar för mer än 40 % av godstransporterna på järnväg i Sverige (2006).

Inom södra delen av planområdet ligger LKAB:s befintliga bangård, den s.k. Sjöbangården.

Arbete pågår med att bygga en ny järnvägssträckning genom Kiruna. Den nya sträckningen beräknas kunna trafikeras år 2012. Samtidigt som arbetet med att få en ny järnväg klar i tid pågår kontinuerligt arbetet med att säkerställa trafiken på den befintliga järnvägen fram tills dess att en ny järnväg kan tas i bruk.

Tre järnvägsplaner har fastställts för ny järnväg i Kiruna (järnvägsplan 01, 02 och 04). Järnvägsplan 04 omfattar den nya sträckningen väster om Luossajärvi och väster om planförslaget. Norr om sjön Luossajärvi finns en spåranslutning mot Kiruna C, som möjliggör anslutning till befintlig järnvägsstation.

En kompletterande järnvägsutredning för område 03 (delen vid södra delen av Luossajärvi) har tagits fram, daterad mars 2009, eftersom ny information har kommit fram om malmens utbredning och framtida effekter av dagens brytningstakt. Den nuvarande Sjöbangårdens livslängd har bedömts vara avsevärt kortare än vad man tidigare utgått från. Det innebär bl.a. att befintlig järnvägsstation i framtiden inte kan användas på grund av markdeformationer. Utredningen föreslog att persontrafik på järnväg i nutid använder befintlig station med angöring från norr via nytt triangelspår i norra änden av Luossajärvi. När trafiken inte längre kan nå befintlig järnvägsstation byggs en tillfällig lösning i ett nytt stationsläge i den södra delen av Kiruna malmbangård (KMB). Den tillfälliga stationen ger handlingsfrihet att i framtiden välja den bästa tänkbara slutliga placeringen och utformningen av en ny järnvägsstation/ resecentrum.

5.6 Hälsa och säkerhet

Buller och vibrationer Buller från befintlig verksamhet inom Gruvområdet regleras i miljötillståndet för gruvverksamheten.

Buller inom planområdet genereras till stor del av transporter. Dessa utgörs bl.a. av person- och lastbilstransporter inom gruvindustriområdet och

järnvägstrafik inom Sjöbangården.

Buller genereras även från gruvverksamhet samt från en helikopterplats som angränsar till planområdet i sydost.

Vibrationer genereras huvudsakligen från den angränsande gruvbrytning samt från transporter i närområdet.

Detaljplanen innebär att befintligt industriområde utökas mot nordost genom att den sydöstra delen av sjön tas i anspråk för industrin som då kommer närmare bostadsområdena Luossavaara och Nedre Norrmalm. Industriområdet kan nyttjas för gruvändamål, vilket även omfattar intern väg- eller järnvägstrafik.

**Luftföroreningar/
damm**

De luftföroreningar som främst kan komma att härröra från detaljplaneområdet är risk för damning från den torrlagda sjöbotten. Den torrlagda sjön kommer att efterbehandlas vilket minskar riskerna för damning. Se vidare i MKB:n.

**Förorenad mark /
förorenade sediment**

Höga metallhalter har påträffats både i jord och i grundvatten längs ny planerad järnvägssträckning parallellt med Viscariadammen och ut över våtmarken vid Levjärvi.

Inom det s.k. UNIO-området i den södra delen av detaljplaneområdet har förhöjda halter av koppar påträffats.

Sedimentkvaliteten i Luossajärvi har undersökts bl.a. 1991 och 2007. Ramböll Sverige AB har på uppdrag av LKAB utfört en sedimentundersökning i Luossajärvi under januari 2008. Syftet var att få en uppfattning av sedimentkvaliteten i den del av Luossajärvi som kommer att påverkas av LKAB:s nu planerade åtgärder.

I undersökningen redovisas att de uppmätta metallhalterna i sedimenten enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för miljö kvalitet var låga till mycket låga för arsenik, kadmium, kvicksilver, bly och zink. Halterna av krom, koppar och nickel var generellt måttligt höga men höga i några enstaka fall. Koppar är den enda metall som förekom i halter som avvek mycket stort från det generella jämförvärdet. Bedömningen var att föroreningssituationen i sedimenten inte är allvarlig. För koppar bedöms situationen som "trolig påverkan av punktkälla" men undersökningen visar att bakgrundshalten är relativt hög.

**Risk för höga vatten-
nivåer**

Kring gruvverksamheterna i Kiruna har flera dammar och magasin anlagts. Nedströms alla dammar finns risk för genombrott och översvämningar. Risk finns för skador på miljön både p.g.a. vattenföroreningar och frisläppt sediment.

Sjön Luossajärvi är en reglerad damm och däms upp av dammkroppen längs Sjöbangården.

Luossajärvi avbördas via Luossajoki och Ala Lombolo till Torneälven. Gruvbrytningens deformationsutbredning innebär risk för sprickor i kulverten mellan Luossajärvi och Luossajoki med risk för inläckage i gruvan och vattenbrist i Ala Lombolo/Luossajokisystemet.

Dammen i Luossajärvi har klassats till en klass 1B-damm, vilket innebär att

ett så kallat klass 1-flöde ska kunna avbördas från sjön. Detta klarar inte befintligt utskov. Ett klass 1-flöde definieras som det högsta flöde som beräknas uppstå under en period på 10 000 år.

För att klara avbördning från Luossajärvi vid klass 1-flöde planerar LKAB oavsett ny damm en ny avbördning norrut, se vidare i MKB.

Gällande detaljplaner väster om Luossajärvi medger att myrmarkerna ianspråktagas som industriområde och kan fyllas upp med cirka 100 meter.

5.7 Teknisk försörjning

I gällande detaljplan finns områden (u-område) redovisade för allmänna ledningar i anslutning till Gruvvägen. U-området har i denna detaljplan utgått för att underlätta framtida förändringar.

Vatten och avlopp

Anslutningspunkterna till det kommunala ledningsnätet för vatten- och avlopp ligger utanför planområdet. Bräddavlopp kan finnas inom detaljplaneområdet.

Dagvatten

Dagvatten från gruvområdet leds till Luossajoki. Även dagvatten från vissa områden i Kiruna stad leds dels via ett flertal utsläppspunkter till kulverten som avvattnar Luossajärvi till Luossajoki, dels via en kulvert till den norra delen av Ala Lombolo. Vid fortsatt markdeformation kan dessa ledningar behöva flyttas.

El och Värme

I gällande detaljplan anges att fjärrvärme avses förläggas till u-området i anslutning till Gruvvägen. Vid fortsatt markdeformation kan ledningar behöva flyttas.

Vattenfall har elledningar och transformatorstationer i nordvästra delen av planområdet samt i anslutning till området. Byggnader får inte uppföras, marknivån inte ändras, eller andra åtgärder vidtas som äventyrar funktionen eller driften av nätägarens anläggningar. Vid markarbeten ska kabelut-sättning i fält alltid begäras.

Mindre teknik-byggnader

LKAB kan ha behov att inom den torrlagda delen av sjön uppföra mindre teknikbyggnader, t.ex. pumpstation. Enligt planbestämmelserna får mindre byggnad på maximalt 20 m² och med en högsta byggnadshöjd på 5 meter uppföras inom kryssmarkerat område i sydväst.

Bestämmelse (kryssmarkerat område) om att enbart mindre byggnader får uppföras gäller även del av industriområdet i väster, för att bibehålla utsikten från ny sträckning av Malmbanan mot Kiruna stad.

5.8 Administrativa frågor

Genomförandetid

Genomförandetiden är fem år från årsskiftet efter det att planen har vunnit laga kraft.

Ändrad lovplikt

Marklov krävs för uppfyllnader och schaktning på mer än 2 meter inom den torrlagda sjödelen (a₁).

Inom industrimarken i sydväst och väst krävs marklov för uppfyllnader och schakter på mer än 10 meter (a₂).

6 Miljöpåverkan, störningar och andra konsekvenser

6.1 Miljökonsekvensbeskrivning

Behovsbedömning av miljöbedömning	I detaljplaneprogram för Luossajärvi ny damm har en översiktlig behovsbedömning gjorts om planläggningen kan förväntas medföra betydande miljöpåverkan.
Miljökonsekvensbeskrivning	<p>En separat MKB, som beskriver detaljplanens påverkan på omgivningen och hälsa och säkerhet, har tagits fram. I MKB:n beskrivs nuläge, nollalternativ och detaljplaneförslagets betydande miljöpåverkan.</p> <p>De betydande miljökonsekvenserna av planförslaget gäller landskapsbild/stadsbild, naturmiljö / Natura 2000, kulturmiljö, förorenad mark, friluftsliv och rekreation, hälsa (damning, buller och vibrationer) samt risker (damm-brott). Dessa beskrivs kortfattat nedan.</p>
- Landskapsbild / stadsbild	<p>Utblickar och upplevelsevärden kommer att påverkas genom att delar av det nuvarande sjölandskapet övergår till torrlagd industrimark. Uppfyllnader, ny dammvall och eventuellt ny industrijärnväg och internvägar kommer ytterligare att förändra upplevelsen av det öppna och visuellt lugna landskapet.</p> <p>Sjön Luossajärvis funktion som visuell och fysisk buffertzona mellan befintlig bebyggelse och den tunga gruvindustrin minskar. Stadens landskapliga förankring till platsen och sjön kommer att bli mindre tydlig genom att sjöns utbredning söderut minskas.</p> <p>Planen innebär samtidigt att delar av myrmarksområdet säkerställs som myrmark och att den återstående planlagda industrimarken i väster högst kan fyllas upp till den nivå som planerad ny sträckning av Malmbanan kommer att få. Det innebär stor förbättring genom att möjligheterna till uppfyllnader minskas med 80 meter på höjden jämfört med nollalternativet.</p> <p>Detaljplaneförslaget behåller, jämfört med nollalternativet, den visuella skalan i landskapet, landskapsrummet och kontrasten mellan de låglänta flacka partierna och fjällhöjderna. Detta innebär att landskapets storskaliga morfologi kan behållas. Landskapsrummen bibehåller sin skala och inbördes förhållande. Höjden på tillkommande bebyggelse inom de låglänta flacka områdena har reglerats i planen. Regleringen bidrar till att säkerställa harmoni med de stora landskapsrummen.</p>
- Naturmiljö / Natura 2000	<p>Den södra delen av sjön Luossajärvi blir torrlagd, vilket innebär en total-skada av området. Djurlivet i denna del av sjön kommer till stor del att upphöra. Viss del av fisken ska enligt LKAB flyttas över till den kvarvarande delen av sjön.</p> <p>Fisk i den kvarvarande delen av sjön kommer att påverkas bl.a. till följd av att den återstående delen av sjön har ett större medeldjup. En stor andel grunda avsnitt som har högre reproduktion än djupa avsnitt försvinner. Den del av sjön som anses utgöra sikens viktigaste lekplats försvinner. Reproduktionen av fisk kan långsiktigt komma att minska.</p> <p>LKAB vill ersätta befintlig avbördning från Luossajärvi med ny avbördning norrut till myrmark och sedan vidare mot Pahtajoki, Rautasälven och</p>

Torneälven.

Den nya avbördningsvägen innebär att vatten från Luossajärvi kommer att rinna ut i Pahtajoki norr om Luossajärvi och vidare till Rautasälven och Torneälven. LKAB har bedömt att den nya avbördningsvägen inte medför några betydande negativa effekter på Natura 2000-området, naturreservatet eller riksintresset för naturvård. LKAB har bedömt att avstängning av befintlig avbördning söderut kan innebära förändrad vattenkvalitet i Luossajoki nedströms reningsverket. Detta kan i sin tur innebära negativa konsekvenser för naturmiljön längs Luossajoki ut till Torneälven.

Frågor gällande förändrad avbördning kan inte regleras i detaljplanen utan den frågan hanteras i pågående tillståndsprövning enligt miljöbalken. Detaljplaneförslaget omöjliggör inte alternativa vägar för avbördning eller att befintlig avbördning söderut kvarstår.

Del av området väster om nuvarande Luossajärvis västra strand planläggs som *W₂ vattenområde med myrmark*, vilket innebär att områdets funktion som buffertzona vid höga flöden säkerställs. Detta innebär att befintlig myrmark bibehålls och inte skadas jämfört med nollalternativet.

- Kulturmiljö

Genom torrläggning av södra delen av nuvarande Luossajärvi kommer upplevelsen av Kiruna stads ursprungliga läge vid sjön Luossajärvi att minska ytterligare. Planförslaget innebär att delar av myrmarksområdet kommer att kvarstå jämfört med nollalternativet. Gruvindustrins närområde i anslutning till befintlig bebyggelse blir ännu mer iögonfallande vid utblickarna från staden.

Upplevelsevärdena vad gäller sambandet med den kringliggande fjällvärlden kommer att kvarstå och förbättras avsevärt jämfört med nollalternativet. Detta beror på att stora uppfyllnader med upp till cirka 100 meter inte längre tillåts i västra delen av planområdet, vilket säkerställer att Kiruna stad kommer att kunna upplevas även från den nya järnvägssträckningen väster om planområdet.

Kulturmiljön påverkas negativt av att ny damm byggs och att del av Luossajärvi torrläggs. Den sammantagna konsekvensen av planförslaget bedöms dock inte innebära påtaglig skada på kulturmiljöns riksintresse.

Indirekt kan planförslaget innebära påtaglig skada av riksintresset genom att planen möjliggör fortsatt gruvbrytning och därmed fortsatta markdeformationen som innebär omvandling av stora delar av Kiruna centrum.

- Friluftsliv och rekreation

Detaljplanen innebär att ny damm kan anläggas i Luossajärvi och att den södra delen av sjön kommer att torrläggas. Genom att sjöytan minskas med cirka 30 % kan både fiskens möjligheter till reproduktion och vattenkvaliteten komma att påverkas väsentligt. Det innebär att fritidsfisket påverkas negativt.

Dessutom minskar vattenytan som kan användas för t.ex. skid- och skoteråkning och tillgängligheten till sjön från Kiruna centrum kan komma att försämrats.

På sikt måste också en ny angöring för skotertrafik från de centrala delarna av staden anordnas, eftersom en fortsatt utbredning av deformationszonen söder om planområdet innebär att dagens skoterled i södra delen av plan-

området inte kan bli kvar på sikt. I norr finns sedan tidigare planlagd mark som ska vara tillgänglig för allmän skoterled, vilken även fortsättningsvis kommer att gälla.

Detaljplanen bedöms kunna innebära betydande miljöpåverkan vad gäller friluftsliv och rekreation.

**- Förorenad mark/
förorenade sediment**

Föroreningssituationen i sedimenten har i tidigare genomförd sedimentundersökning inte bedömts som allvarlig. Om sjöbotten torrläggts finns risk för att sulfiden som förekommer i sedimenten kan oxideras och leda till bildning av surt vatten som i sin tur kan medföra metallutlakning.

För att minimera oxidationsförloppet av de sulfidhaltiga sedimenten avser LKAB att efterbehandla den torrlagda delen av sjön. Ovan i avsnitt 5.1 under *Gestaltning* anges hur kommunen ser på hur efterbehandlingen bör göras. Frågor gällande hantering av förorenade sediment och efterbehandling hanteras dock i pågående tillståndsprövning enligt miljöbalken. När det gäller uppfyllnader eller schaktningar på mer än 2 meter krävs också marklov från kommunen.

- Yt- och grundvatten

Luossajärvi

Detaljplanen innebär att den södra delen av sjön planläggs som industriområde (J), vilket möjliggör tömning av denna del av sjön och anläggande av en ny damm. Delar av området väster om nuvarande Luossajärvis västra strand planläggs som *W₂ vattenområde med myrmark*, vilket innebär att områdets funktion som buffertzona vid höga flöden till del säkerställs. Detta innebär att delar av befintlig myrmark bibehålls och inte skadas jämfört med nollalternativet.

Detaljplanen innebär Luossajärvis befintliga vattenyta kommer att minska med cirka 30 % och den totala sjövolymen med cirka 30 %. Vattenkvaliteten i Luossajärvi kan komma att påverkas till följd av en minskad sjöyta och sjövolym.

Detaljplanens genomförande får inte innebära att miljökvalitetsnormerna i vattenvårdsområdet inte kan uppfyllas.

LKAB har i pågående ansökan om miljötillstånd för anläggande av ny damm redovisat bedömd påverkan på miljökvalitetsnormerna.

Vad gäller Luossajärvi har LKAB bedömt att den nu sökta verksamheten inte heller i framtiden kommer att bidra till att förbättra statusen i nämnvärd omfattning. Luossajärvis vattenkvalitet påverkas inte enbart av den av LKAB nu planerade förändringen, utan även av övrig gruvverksamhet i omgivningen samt kommunala utsläpp.

LKAB har bedömt att en torrläggning av del av Luossajärvi inte behöver medföra några konsekvenser för omgivningen vad gäller grundvattenförhållanden.

Avbördning

Den befintliga kulverten för avvattnings av Luossajärvi söderut kommer i framtiden att hamna inom deformationszonen för gruvverksamheten med risk för sättningar i mark. LKAB planerar därför att stänga kulverten och i stället avbörda vattnet norrut.

Den planerade förändringen av avbördningen från sjön innebär att vattendragen i den nya avbördningsvägen kommer att påverkas genom beblandning med vatten från Luossajärvi. Påverkan kan ske dels till följd av det ökade flödet och dels till följd av ändrad vattenkemi.

Tillskottet av vatten från Luossajärvi innebär att flödet i Pahtajoki ökar med cirka 67 % både vid låg-, medel- och högvattenföring. I Rautasälven och Torneälven förväntas flödet öka marginellt.

Ett minskat flöde söderut till Luossajoki/Lombolosystemet skulle kunna innebära problem bl.a. genom mindre utspädning av utsläppsvatten från värmeverket samt avloppsreningsverket, se vidare i MKB. LKAB har i remissbemötande till prövningsmyndigheten åtagit sig att höja den befintliga tröskeln vid Ala Lombolos utlopp för att på så sätt samt genom pumpning upprätthålla ett visst lägsta flöde i Ala Lombolo och Luossajoki.

LKAB har bedömt att den planerade förändringen med ny damm och ny avbördning inte i nämnvärd omfattning kommer att påverka gällande ekologisk samt kemisk status i vattendragen Luossajärvi, Ala Lombolo och Luossajoki, Rautasälven samt Torne älv.

Detaljplaneförslaget omöjliggör inte alternativa vägar för avbördning eller att befintlig avbördning söderut kvarstår. De betydande miljökonsekvenser som kan uppkomma till följd av eventuellt ändrad avbördning och eventuellt minskat flöde hanteras i pågående tillståndsprovning enligt miljöbalken. Detta är frågor som inte kan regleras i en detaljplan och hanteras därför inte i MKB:n. Detaljplaneförslaget bedöms inte medföra några begränsningar vad gäller möjligheterna att vidta framtida åtgärder för att uppfylla miljö kvalitetsnormer för Luossajärvi.

- Buller och vibrationer

Användningen av den frilagda sjöbotten för industriändamål kan medföra buller och vibrationer framför allt från transporter till och från gruvindustriområdet.

Buller och vibrationer från industrin ingår i tillståndsprovningen för företagets verksamhet. I tillståndet anges villkor för buller och vibrationer.

- Damning

Torrläggning av del av sjön kan komma att medföra problem med damning i bebyggelse. De tidigare påverkade bottensedimenten i sjön friläggs med risk för spridning av exempelvis metaller, partiklar och stoft.

Den torrlagda sjödelen kommer att efterbehandlas vilket skulle minska riskerna för damning. I avsnitt 5.1 under *Gestaltning* anges hur kommunen ser på hur efterbehandlingen bör göras.

- Översvämningsrisker och dammbrott

Vid ett eventuellt dammbrott i Luossajärvi, både vad gäller nuvarande damm och ny damm, kommer huvuddelen av vattenvolymen att rinna ner i gruvan.

Möjligheten till att släppa ut vatten vid extrema vattenflöden ska kvarstå och ingår i tillståndsprovningen. Även konstruktionen av dammkroppen, för att säkerställa att den klarar extrema vattenflöden, ingår i tillståndsprovningen. Genom att delar av tidigare planlagd mark för industriändamål planläggs som vattenområde/myrmark förbättras möjligheterna att utjämna vattenmagasinet vid extrema situationer jämfört med nollalternativet.

Enligt gjorda simuleringar kommer inte E10 att svämmas över vid ett 10 000-årsflöde efter utbyggnad av ny damm.

6.2 Övriga konsekvenser

- **Masshantering** Utbyggnad av ny damm enligt detaljplaneförslaget kan kräva stora volymer massor utifrån, bl.a. för uppfyllnad, samt kan även komma att generera stora överskott av massor som inte kan användas för byggändamål (bl.a. muddermassor och torv). Dessa frågor hanteras som tillstånds- eller anmälningsärenden i eller i den fortsatta planeringen av industriområdet. Planbestämmelserna begränsar högsta tillåtna uppfyllnad.
- **Transporter med farligt gods** Detaljplanen bedöms inte medföra någon väsentlig förändring vad gäller risker med farliga transporter.
- **Lukt** Ny avbördning norrut innebär minskat flöde till Luossajokisystemet. Organiska sediment i Ala Lombolo kan friläggas vid tidvis lägre vattennivåer, vilket kan leda till aerob nedbrytning samt luktproblem. Detta är en fråga som hanteras vid miljöprövning enligt 11 kap. miljöbalken.
- **Teknisk försörjning** Den fortgående deformationen av marken kan på sikt innebära att befintliga ledningar för teknisk försörjning, t.ex. fjärrvärmeledningarna som ligger längs med Gruvvägen inom planområdet måste flyttas. Detta blir en fråga mellan ledningsrättsinnehavaren och LKAB.

7 MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Planförfattare är arkitekt SAR/MSA Yvonne Seger på SWECO i Falun. Kommunens planhandläggare är Mary Rosenfors på samhällsbyggnadskontoret.

SWECO Architects i Falun

Yvonne Seger
Arkitekt SAR/MSA

Antagen av kommunfullmäktige 2011-02-21, § 16
Laga kraft 2011-03-22

GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

ALLMÄNT

Genomförandebeskrivningen behandlar de åtgärder som vidtas efter antagandet av detaljplan för att förverkliga planens innehåll.

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Detaljplanens tidsplan	Preliminär tidplan: Samråd detaljplan Utställning Antagande Laga kraft	december 2009 – januari 2010 november-december 2010 februari 2011 mars-april 2011
Genomförandetid	Genomförandetiden slutar 5 år från årsskiftet efter att detaljplanen har vunnit laga kraft. När genomförandetiden har gått ut fortsätter planen att gälla tills den ändras eller upphävs. När genomförandetiden har gått ut har dock inte fastighetsägarna någon rätt att erhålla ersättning om bygglov, rivningslov eller marklov skulle nekas. Genomförandetiden har satts kort med anledning av att detaljplanen kan komma att behöva ändras för att möjliggöra att anlägga en ny järnvägssträckning från Malmbanans nya sträckning väster om Luossajärvi till ett nytt resecentrum (det s.k. område 03).	
Markägoförhållanden	Markägoförhållandena framgår av till planen hörande fastighetsförteckning. Huvuddelen av all mark som berörs av planläggningen ägs av Statens Fastighetsverk (Kiruna 1:1). LKAB har nyttjanderättsavtal med Statens Fastighetsverk. Ett mindre markområde på östra stranden, del av fastigheten Jukkasjärvi bandel 100:1 ägs av Banverket.	
Ansvarsförhållanden allmän platsmark	Kommunen är huvudman för allmän plats. Det finns dock ingen allmän platsmark inom planområdet.	
Ansvarsförhållanden kvartersmark	LKAB ansvarar för byggande och anläggningsarbeten inom kvartersmark för industri.	

FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR

Markförvärv och fastighetsbildning	Fastigheter och fastighetsägare m.m. som berörs av detaljplanen framgår av till planen bifogad fastighetsförteckning. Markområdet på östra stranden för dammens norra anfang ska i första hand förvärvas av LKAB genom frivilligt avtal alternativt kan markåtkomst ske via markanvisning.
Ledningsrätt	Befintliga och eventuellt tillkommande ledningar inom industriområdet, som inte tillhör LKAB, kan säkerställas genom ledningsrätt.

Eventuell flytt eller förändring av elanläggningar utförs av ledningsägaren men bekostas av exploatören.

Övriga avtal

Kiruna kommun ska träffa avtal med LKAB för att reglera hur dagvatten, andra ledningar, kompensationsåtgärder för försämringar m.m. ska ersättas/hanteras. Avtalet ska även reglera möjligheterna att anlägga en skoterled i sydöstra delen av industriområdet inom planområdet.

EKONOMISKA FRÅGOR

LKAB svarar för samtliga kostnader för planens genomförande.

ADMINISTRATIVA FRÅGOR

Ändrad lovplikt

För den sydöstra delen av planområdet gäller marklov för uppfyllnader eller schaktning över 2 meter. För den västra delen krävs marklov för uppfyllnader eller schaktning över 10 meter.

I övrigt gäller generell lovplikt i enlighet med bestämmelserna i 8 kap. i plan- och bygglagen.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Planförfattare är arkitekt MSA/SAR Yvonne Seger på SWECO i Falun. Kommunens planhandläggare är Mary Rosenfors på samhällsbyggnadskontoret. Eva Eklund på Lantmäteriet i Kiruna har granskat genomförandebeskrivningen.

SWECO Architects i Falun

Yvonne Seger
Arkitekt SAR/MSA

Antagen av kommunfullmäktige 2011-02-21, § 16
Laga kraft 2011-03-22